

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพผู้มีศักยภาพสูง Competency of Registered Nurse with High Potential

กันตา โกสุมภ์

สมัย โกสุมภ์

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี

Kanta Kosoom

Samai Kosoom

Registered Nurse, Professional Level, Chaophraya Abhaibhubejhr Hospital, Prachinburi Province

Email: kanta.koso@northbkk.ac.th

วันที่รับบทความ: 19 มกราคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 1 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 1 เมษายน 2568

Received: January 19, 2025; Revised: April 1, 2025; Accepted: 1 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

โรงพยาบาลทั้งในและต่างประเทศกำลังปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็น Smart Hospital และดูแลรักษาผู้ป่วยในรูปแบบ Digital Healthcare จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรสุขภาพซึ่งมีจำนวนมากที่สุดคือพยาบาลวิชาชีพจะต้องปรับตัวให้เป็นผู้มีสมรรถนะในลักษณะศักยภาพสูง บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพผู้มีศักยภาพสูง และพบว่าพยาบาลวิชาชีพควรมีสมรรถนะที่สำคัญคือ การพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล (Knowledge Worker) รองลงมาได้แก่ การมีความสามารถด้านปฏิบัติการพยาบาล การทำงานประจำให้เป็นงานวิจัย การมีความฉลาดรู้ทางข้อมูล การคิดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤต การมีความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสุขภาพ เป็นผู้มีการสื่อสารที่ดี มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการสังเคราะห์และแยกแยะ มีความสามารถในการให้ความรู้และให้คำปรึกษา มีความชัดเจนในกฎหมายและจริยธรรม และมีความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: สมรรถนะพยาบาล; พยาบาลวิชาชีพ; พยาบาลผู้มีศักยภาพสูง

Abstract

The Hospitals both domestically and abroad are adjusting to becoming smart hospitals and caring for patients in digital healthcare. Therefore, it is imperative that the health personnel with the greatest number are registered nurse. Must adapt to be with high potential characteristics. This article therefore aims to study the competency of professional nurses with high potential and found that professional nurses should have the most important competency: develop yourself to be knowledge worker, next is a having competence in nursing practice, turning regular work into research, Information literacy, thinking to solve problems in crisis situations, leadership in health technology, good communication, ability to work as a team, ability to synthesize and differentiate, ability to provide knowledge and give advice, clarity in the law and ethics and Creativity.

Keywords: Nursing Competency; Registered Nurse; High Potential Nurse

บทนำ

จากการที่โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนหลายแห่งทั่วประเทศ ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการและการส่งมอบการบริการสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้รับบริการ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานในหลายแง่มุม โดยเฉพาะการตรวจสอบข้อมูลการทำงานนัดหมายและการจองคิว เพื่อให้การมาใช้บริการเป็นไปด้วยความสะดวก ประหยัดงบประมาณ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้โรงพยาบาลมีข้อมูลในระบบที่ครบถ้วน ช่วยให้การวางแผนการให้บริการและการรักษาผู้ป่วยเป็นไปได้อย่างแม่นยำได้ในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องระบบการรอคิวภายในโรงพยาบาล (กระทรวงสาธารณสุข 2563) โดยโรงพยาบาลหลายแห่งได้นำระบบการจัดการคิวเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ช่วยให้ผู้ที่รอคิวการรักษาสามารถบริหารจัดการเวลาของตนเองได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า โรงพยาบาลหลายแห่งมีแนวคิดในการสร้างชุมชนออนไลน์ของแพทย์ พยาบาล ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วยร่วมกัน เพื่อให้เกิดบทสนทนาด้านสุขภาพ และยังเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างผู้ป่วยด้วยกันเองอีกด้วย จากข้อมูลนี้ส่งผลทำให้ระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ได้เกิดขึ้น การแพทย์ทางไกล กลายเป็นหนึ่งในช่องทางการวินิจฉัยและรักษาโรคที่มีประสิทธิภาพ ที่ถูกพิสูจน์มาแล้วเมื่อวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 ในฐานะของช่องทางที่ทำให้การรักษาผู้ป่วยสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านโลกออนไลน์ (Ivan, 2022) และยิ่งช่วยให้บุคลากรทางการแพทย์สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปลอดภัยมากยิ่งขึ้นแล้ว รวมถึงทำให้ผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการตรวจวินิจฉัยรักษาขั้นต้นได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีหุ่นยนต์ ได้เริ่มถูกนำมาใช้ในวงการการแพทย์มากขึ้น โดยช่วงแรกที่มีการใช้หุ่นยนต์และโดรนในการรับส่งเวชภัณฑ์ ไปจนถึงการพัฒนาเทคโนโลยีหุ่นยนต์สำหรับการผ่าตัดทางไกล เพื่อให้แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง สามารถทำการผ่าตัดผู้ป่วยที่อยู่ในโรงพยาบาลทั่วโลกได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านระยะทางหรือสถานที่อีกต่อไป อย่างไรก็ตามการนำระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) และการนำเทคโนโลยีที่สวมใส่ได้ (Wearable Device) มาดำเนินการร่วมกับโครงข่าย 5G ในทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการติดตามข้อมูลสุขภาพของผู้ป่วย การเฝ้าระวังการล้มในผู้สูงอายุ ไปจนถึงการที่อุปกรณ์การแพทย์จำนวนมากได้เริ่มผสมผสานเทคโนโลยี IoT เข้าไปเป็น IoMT (Internet of Medical Things) มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ทั้งนี้ในเชิงปฏิบัติการโรงพยาบาลหลายแห่งได้เริ่มนำ AI เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล Big Data ทางด้านสุขภาพและสาธารณสุขมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยทำนายแนวโน้มที่เกี่ยวข้องในการรักษาผู้ป่วย โดยโรงพยาบาลหลายแห่งได้เริ่มสร้างทีมเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการแพทย์โดยเฉพาะ โดยการสร้าง Digital Service เพื่อใช้ในโรงพยาบาล ทำให้การบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ กลายเป็นโจทย์ที่สำคัญของโรงพยาบาลหลายแห่ง เฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาระบบ Image Processing สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายทางการแพทย์ เพื่อตรวจหาโรคหรือวินิจฉัยอาการ เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้มักจะมีขนาดใหญ่และมีจำนวนมาก (Bohdana, 2023) ขณะที่โรงพยาบาลต้องให้ความสำคัญกับประเด็นด้านเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยอีกด้วย นอกจากนี้ประเด็นการประยุกต์ใช้ Augmented Reality (AR), Virtual Reality (VR) และ Digital Twins ทางวงการแพทย์ เกิดการใช้งานในรูปแบบใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งจากเดิมที่เทคโนโลยีถูกใช้เพื่อฝึกอบรมแพทย์เป็นหลัก ปัจจุบันก้าวมาสู่การประยุกต์ใช้เพื่อรักษาผู้ป่วย เช่น การใช้ฝึกทักษะให้กับเด็กที่มีอาการออทิสติก การทำกายภาพบำบัด การรักษาผู้ป่วยโรคเครียดและอื่นๆ ส่วน Digital Twins ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยด้านการแพทย์ ด้วยการจำลองร่างกายมนุษย์และการทำงานของอวัยวะต่างๆ เพื่อใช้ในการทำ Simulation หรือการจำลองในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่า

จะเป็นการจำลองการใช้ยาและตรวจสอบการตอบสนอง หรือการจำลองการรักษาผ่าตัด และการมองหาความเป็นไปได้ใหม่ๆ ในการรักษาผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นในโรงพยาบาลทั่วโลก (Bernard, 2021)

สำหรับประเทศไทย ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560-2579 เป็นนโยบายสำคัญที่จะทำให้ประเทศก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน พัฒนาจากประเทศที่มีรายได้ขนาดปานกลาง เป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยจะต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติที่สำคัญ ได้แก่ 1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม 2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ 3) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) ก็ถูกจัดให้อยู่ใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย จึงทำให้เกิดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างนวัตกรรมในการดูแลสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพการบริการในโรงพยาบาลที่เรียกกันว่า “Smart Health Care” และ “Smart Hospital” ทั้งนี้สถานบริการด้านสุขภาพได้มีการปรับตัวและพัฒนางานบริการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาเครือข่ายในการดูแลสุขภาพและการรักษาพยาบาลแบบไร้รอยต่อ เพิ่มการเข้าถึงบริการ และเสริมสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ เนื่องจากประชาชนมีความรู้และสามารถดูแลตนเองทางด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มความสะดวกสบาย ลดการใช้ทรัพยากร ตลอดจนลดความแออัดในสถานบริการด้านสุขภาพ มีหลากหลายนวัตกรรม อาทิ 1) การใช้หุ่นยนต์ในการดูแลรักษา (Robotics in healthcare) 2) การพัฒนาโปรแกรมเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ (Smart applications) 3) การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) 4) การใช้อุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart devices) 5) ระบบการนัดหมายจัดคิวอัจฉริยะ 6) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานพยาบาล (ATM in Healthcare) หรือ 7) การบริการตนเอง (Self-service health care) (กิริติ กิจธีระวุฒิมังษ์ และคณะ, (2560); บุญญาภา จันทร์หอม และสุวิณี วิวัฒน์วานิช, (2561); อธิพร สติธองกุล และคณะ, (2562); ชญาลักษณ์ สิริภักดีกาญจน์ และรุ่งนภา กุลภักดี, (2563); ประยูร เจนตระกูลโรจน์ และคณะ, (2564); และ จิรันดา ไกรฤทธิชัย (2566)

จากข้อมูลดังกล่าวเมื่อโรงพยาบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ กำลังปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็น Smart Hospital และดูแลรักษาผู้ป่วยในแบบ Digital Healthcare มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การบริการผู้ป่วยด้วยเทคโนโลยีอาจเกิดขึ้นอย่างเต็มตัวได้ในเวลาอันใกล้ ดังนั้นการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยให้ได้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลสามารถสื่อสารกับผู้ป่วยได้ในหลากหลายช่องทาง พร้อมข้อมูลแวดล้อมประกอบการให้บริการและตอบคำถามต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ ไม่เพียงแต่การพัฒนาทางด้าน Digital Service และเทคโนโลยีเพื่อให้บริการผู้ป่วยเท่านั้น แต่บุคลากรทุกฝ่ายของโรงพยาบาลมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองไปสู่การทำงานเชิงรุก เพื่อนำนวัตกรรมมาให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอุตสาหกรรมสาธารณสุขและโรงพยาบาล ถือเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐาน และเป็นรายได้ที่สำคัญมากของประเทศไทย เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาไปสู่การทำ Digital Healthcare เปลี่ยนโรงพยาบาลแบบดั้งเดิมให้กลายเป็น Smart Hospital เสริมสร้างสุขภาพและความแข็งแรงสู่สังคมไทย บุคลากรคนสำคัญยิ่งและมีจำนวนมากที่สุดในระบบโรงพยาบาลคือพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากเป็นผู้ประสานข้อมูลระหว่างระบบต่างๆ ภายในโรงพยาบาล เมื่อโลกเปลี่ยนพยาบาลวิชาชีพจึงมีความจำเป็นต้องบริหารการเปลี่ยนแปลง และมีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองในมิติต่าง ๆ เพื่อให้วิชาชีพมีความเข้มแข็งความสามารถในการปรับตัวในยุคที่มีความก้าวหน้าของนวัตกรรมดูแลสุขภาพ เป็นพื้นฐานสำคัญในการ

พัฒนาระบบสุขภาพแบบองค์รวม ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าการสร้างคุณค่าใหม่อย่างยั่งยืนของระบบสุขภาพ โดยการพัฒนาศรรณะพยาบาลวิชาชีพให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพสูง พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพผู้มีความรู้สูง

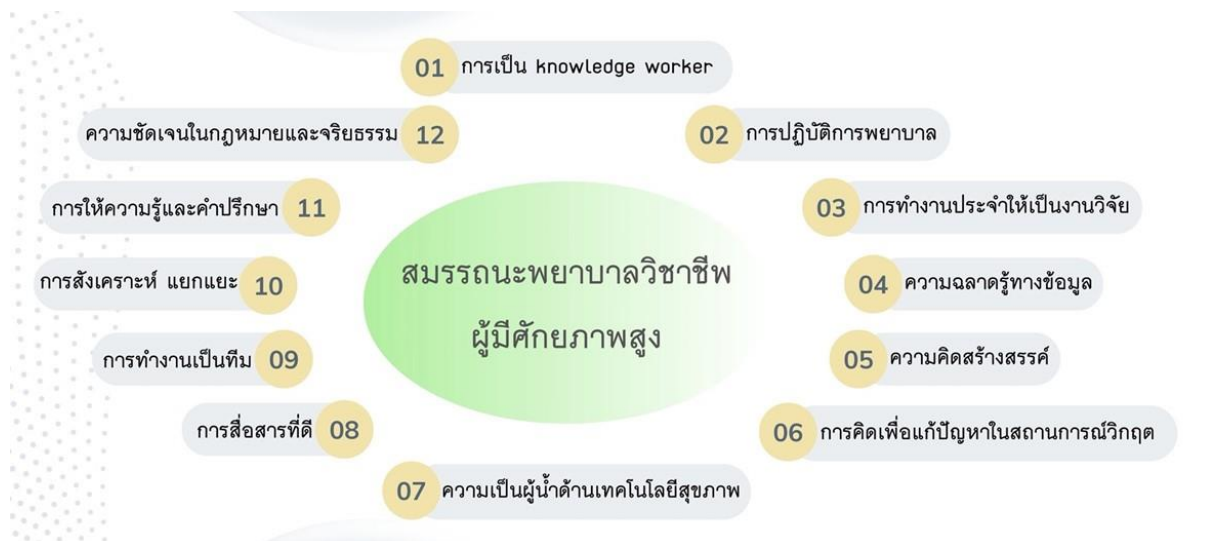
จากการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พบข้อมูลสำคัญที่สามารถบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพยาบาลวิชาชีพผู้มีความรู้สูง (Smart nurse) ได้ดังนี้

สภาการพยาบาล (2540) ได้กำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ไว้ในพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ดังนี้ 1) การปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐาน และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) ปฏิบัติการผดุงครรภ์อย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐาน และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) ส่งเสริมสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วยและลดภาวะเสี่ยงการเกิดโรคและเกิดความเจ็บป่วย 4) ป้องกันโรคและเสริมภูมิคุ้มกันโรคเพื่อลดความเจ็บป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้ 5) พัฒนาสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ 6) รักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล 7) สอนและให้การปรึกษานักเรียน ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน เพื่อการมีภาวะสุขภาพที่ดี 8) ติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 9) แสดงภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเองและงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม 10) ปฏิบัติการพยาบาล และการผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน 11) ตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ 12) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล 13) พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างคุณค่าในตนเอง และสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล และ 14) พัฒนาศาสตร์ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี ขณะที่ World Economic Forum (2015) ได้นำเสนอว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต ต้องมีทักษะอย่างน้อย 10 ประการ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex problem solving) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) ทักษะการจัดการคน (People management) ทักษะการประสานงาน (Coordinating with others) มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) มีการตัดสินใจที่ดี (Judgment and decision making) มีจิตบริการ (Service orientation) มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง (Negotiation) มีความยืดหยุ่น (Cognitive flexibility) นอกจากนี้หัวใจของสมรรถนะอนาคตที่สำคัญคือ การสังเคราะห์คุณค่า เจตคติ และความรู้ ที่ใช้สำหรับการปฏิบัติทางวิชาชีพ การสังเคราะห์สมรรถนะจะช่วยให้การลงมือทำประสบความสำเร็จได้ และสอดคล้องกับ ทิปทัศน ชินตาปัญญากุล และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาการเชื่อมโยงการวิจัยกับการปฏิบัติงานทางคลินิกตามการรับรู้ของพยาบาล: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น และให้ข้อคิดเห็นว่า ในการเชื่อมโยงการปฏิบัติทางคลินิก จำเป็นอย่างยิ่งที่พยาบาลต้องได้รับการพัฒนาก่อนอย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ความสามารถด้านการอ่านงานวิจัย 2) ความสามารถด้านการเชื่อมโยงการวิจัยกับการปฏิบัติงานพยาบาล และ 3) ความสามารถด้านการปฏิบัติการพยาบาล โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพมีความสามารถด้านปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ซึ่งตรงกับลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้วยลักษณะการทำงานของพยาบาลที่มีผู้ป่วยจำนวนมาก จึงไม่คอยให้ความสำคัญ

กับการนำผลงานวิจัยใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงาน แต่สำหรับพยาบาลที่ชอบพัฒนาตนเองมีการค้นหาความรู้และวิธีการดูแลใหม่ตลอดเวลา จะมีความสามารถในการทำงานแบบเชื่อมโยงงานวิจัยกับการปฏิบัติได้ดี

นอกจากนี้ กองการพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (2564) ได้จัดทำคู่มือประเมินสมรรถนะพยาบาลจบใหม่ และกำหนดสมรรถนะของพยาบาลไว้ประกอบด้วย 1) ด้านการใช้กระบวนการพยาบาล โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลใช้ความรู้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผู้ให้บริการ 2) ด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงการทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ด้านการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะวิกฤติ โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงความสามารถในการประเมินปัจจัยเสี่ยงและติดตามเฝ้าสังเกตอาการ 4) ด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงความสามารถในการให้การช่วยเหลือแก่ผู้ให้บริการและครอบครัวในแต่ละราย 5) ทักษะการสื่อสาร โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วย ครอบครัว ทีมสุขภาพ นำมาวางแผนการดูแลผู้ป่วยได้เหมาะสม 6) ด้านการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงความกระตือรือร้น แสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มความสามารถของตนเองให้ดียิ่งขึ้น 7) ด้านกฎหมายและจริยธรรม โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงการใช้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย 8) ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงการปฏิบัติต่อผู้ให้บริการ ผู้ร่วมวิชาชีพ ด้วยความมีคุณธรรม ความเมตตา กรุณา และตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ และ 9) ด้านการบริหารทีมการพยาบาล โดยมีพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงถึงความสามารถในการบริหารทีมการพยาบาลในความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา อาจสันเทียะ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาพยาบาลแห่งอนาคตในยุคพลิกโฉมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และให้ข้อคิดเห็นว่า พยาบาลแห่งอนาคตในยุคพลิกโฉม ต้องมีสมรรถนะแห่งความตั้งใจใฝ่รู้เพื่อการพัฒนา (Willingness to learn) เป็นความสามารถในการแสวงหาโอกาสที่จะเพิ่มพูนความรู้และทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงองค์ความรู้หรือทักษะใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองในการก้าวสู่ความสำเร็จในอาชีพ สร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือผู้อื่นในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ สร้างความสำเร็จตามเป้าหมายในการทำงาน และความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้สมรรถนะแห่งความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital literacy) เป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ต่างๆ เพื่อสร้าง ประเมิน และแบ่งปันข้อมูล ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงสมรรถนะแห่งความฉลาดรู้ทางข้อมูล (Information literacy) ควบคู่กันด้วย เพราะเป็นความสามารถในการอ่านข้อมูลเชิงสารสนเทศ การทำความเข้าใจ ความหมายของข้อมูล การทำงานกับข้อมูล การวิเคราะห์และนำข้อมูลเชิงสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในองค์กร สุขภาพ รวมถึงการเข้าถึงผลการตัดสินใจ เนื่องจากการเรียนรู้เชิงรุกและเสมือนจริงจะช่วยสร้างประสบการณ์ของการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ

จากการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ วิชาชีพ และผลงานวิจัยต่างๆ สามารถนำเสนอการสังเคราะห์คุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพผู้มีความรู้สูง โดยสรุปได้ทั้งสิ้น 12 ประการ แสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพผู้มีศักยภาพสูง

จากแผนภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพผู้มีศักยภาพสูง พึงมีสมรรถนะในการพัฒนาตนให้เป็นคนที่ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล (knowledge worker) รองลงมาคือความสามารถด้านปฏิบัติการพยาบาล การมีความสามารถทำงานประจำให้เป็นงานวิจัย การมีความฉลาดรู้ทางข้อมูล มีการคิดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤต การมีความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสุขภาพ มีการสื่อสารที่ดี มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการสังเคราะห์ แยกแยะ มีความสามารถในการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา มีความชัดเจนในกฎหมายและจริยธรรม และการมีความคิดสร้างสรรค์

สรุป

พยาบาลวิชาชีพผู้มีศักยภาพสูงนอกจากจะมีสมรรถนะตามจรรยาบรรณพยาบาลแล้ว ยังต้องมีสมรรถนะในการพัฒนาตนให้เป็นคนที่ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล (Knowledge Worker) รองลงมาคือความสามารถด้านปฏิบัติการพยาบาล การมีความสามารถทำงานประจำให้เป็นงานวิจัย การมีความฉลาดรู้ทางข้อมูล มีการคิดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤต การมีความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสุขภาพ มีการสื่อสารที่ดี มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการสังเคราะห์ แยกแยะ มีความสามารถในการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา มีความชัดเจนในกฎหมายและจริยธรรม และการมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการเตรียมบุคลากรให้สามารถรองรับการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญของการรักษาพยาบาล ความพร้อมของข้อมูลแวดล้อมประกอบการให้บริการและตอบคำถามได้อย่างแม่นยำ ไม่เพียงแต่การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการให้บริการผู้ป่วยเท่านั้น แต่บุคลากรทุกฝ่ายของโรงพยาบาลมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองไปสู่การทำงานเชิงรุก เพื่อนำนวัตกรรมมาให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอุตสาหกรรมสาธารณสุขและโรงพยาบาลถือเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานและเป็นรายได้ที่สำคัญมากของประเทศไทย ดังนั้นการส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพซึ่งมีความรู้ความสามารถเท่าทันปรากฏการณ์และมีศักยภาพสูงจึงเป็นฐานคิดสำคัญของการพัฒนาประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ กิจธีระวุฒิวิงษ์, & คณะ. (2560). การสาธารณสุขในยุคประเทศไทย 4.0. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 26(ฉบับเพิ่มเติมพิเศษ), 377-388.
- กองการพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. (2564). คู่มือประเมินสมรรถนะพยาบาลจบใหม่. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.google.com/search?q>.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). ยุทธศาสตร์สุขภาพดิจิทัล กระทรวงสาธารณสุข (2564-2568). สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2567 จาก https://ict.moph.go.th/upload_file/files/97c2287c8f04e13f81fec13e431e7a5e.pdf.
- จินตนา อาจสันเทียะ, & คณะ. (2565). การศึกษาพยาบาลแห่งอนาคตในยุคพลิกโฉมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19. วารสารพยาบาลและสุขภาพ, 4(2), 1-11.
- จิรันดา ไกรฤทธิชัย. (2566). การสำรวจรูปแบบ Smart OPD ของโรงพยาบาล/สถาบันในสังกัดกรมการแพทย์. วารสารกรมการแพทย์, 48(1), 104-113.
- ชัชชญา พิระธรณิศร์. (2563). ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษาทางการพยาบาล. วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 4(2), 126-139.
- ชญาลักษณ์ สิริภักดีกาญจน์, & รุ่งนภา กุลภักดี. (2563). ความท้าทายของผู้บริหารการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วารสารพยาบาลตำรวจ, 12(1), 222-232.
- ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล, & คณะ. (2563). การเชื่อมโยงการวิจัยกับการปฏิบัติงานทางคลินิกตามการรับรู้ของพยาบาล: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. วารสารพยาบาลตำรวจ, 12(2), 251-264.
- ธีรพร สติธอังกูร, & คณะ. (2562). การพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบบริการพยาบาลตาม Service Plan: รายงานการดำเนินโครงการ. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28(5), 876-884.
- บุญญาภา จันทร์หอม, & สุวิณี วิวัฒน์วานิช. (2561). บทบาทของพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนในยุคประเทศไทย 4.0. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 30(3), 116-129.
- ประยูร เจนตระกูลโรจน์, & คณะ. (2564). การบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของสถานพยาบาลภาครัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(4), 1-13.
- สภาการพยาบาล. (2540). พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567 จาก <https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/222222.pdf>.
- Muzyka, B. (2023). 6 Best health tech trends to follow in 2024. TechMagic. Retrieved January 6, 2024, from <https://www.techmagic.co/blog/top-health-tech-trends/>.
- Marr, B. (2021). The five biggest healthcare tech trends in 2022. Forbes. Retrieved January 19, 2024, from <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2022/01/10/the-five-biggest-healthcare-tech-trends-in-2022/?sh=6238fcae54d0>.
- Dunskiy, I. (2022). 8 new healthcare technology trends to track in 2022. Demigos. Retrieved January 27, 2024, from <https://demigos.com/blog-post/major-healthcare-technology-trends/>.

World Economic Forum. (2015). **The global information technology report 2012: Living in a hyper-connected world**. Retrieved January 14, 2024, from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.357.1969&rep=rep1&type>.